

балаклійському напрямку; 3) тактичні прорахунки радянського командування під час проведення операції. 4) здобуття німецькими військами кількісної переваги на конкретних напрямках; 5) системні прорахунки в структурі Червоної Армії; 6) суворі погодні умови. В подальшому тактичний успіх Вермахту під Балаклією та Слов'янськом перетвориться в стратегічну перевагу, яка вже в травні дасть змогу німецьким військам взяти реванш за поразки зими 1942 року.

Список використаних джерел:

1. План операции 6 А ЮЗФ на период с 12 по 1.1942 г. URL: <https://pamyat-naroda.ru/documents/view/?id=134086110> (дата звернення: 22.11.2016). – 25 с.
2. Исаев А. В. Краткий курс истории ВОВ. Наступление маршала Шапошникова. – М.: Эксмо, 2005. – 384 с.
3. Карточка учета численного и боевого состава 6 армии на 15.01.1942. URL: <https://pamyat-naroda.ru/documents/view/?id=114790616> (дата звернення: 25.10.2016).
4. Schimak Anton, Friedrich Dettmer, Karl Lamprecht Die 44. Infanterie Division. Tagebuch der Hoch- und Deutschmeister. Wien: Austria Press, 1969. – 384 s.
5. Гречко А. А. Годы войны. – М.: Воениздат, 1976. – 574 с.
6. Журнал боевых действий 6-й армии Юго-Западно фронта за январь 1942 года. URL: <https://pamyat-naroda.ru/documents/view/?id=150401670> (дата звернення: 25.10.2016). – 44 с.
7. Постановление № ГКО-570сс от 23.08.41. О танковых частях. URL: http://tankfront.ru/ussr/doc/gko/gko_0570ss.html (дата звернення: 25.10.16).
8. Доклад о наступательной операции 6 А ЮЗФ 18-28 января 1942 г. URL: <https://pamyat-naroda.ru/documents/view/?id=136682272> (дата звернення: 25.10.1016). – 45 с.
9. Лозовенко А. З. Политбойцы-ставропольцы. Ставрополь: Ставропольское книжное издательство, 1982. – 160 с.

Хіля А.В.

здобувач,

Вінницький державний педагогічний університет

імені М.М. Коцюбинського;

провідний спеціаліст відділу

методичного забезпечення соціальної роботи,

Вінницький обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді

АРТ-ТЕРАПІЯ – ПРОЦЕС СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Аналіз наукового доробку вітчизняних науковців дозволив побачити, що науково-дослідні роботи наших сучасників присвячені впливові художньо-творчої діяльності, психокорекційного та психотерапевтичного потенціалу мистецтва на гармонійний розвиток дитини. Окремо варто зазначити, що досить часто наукові пошуки українських дослідників, що стосуються організації практичної художньо-творчої діяльності переростають у формат арт-терапевтичного процесу та використовуються під час роботи з дітьми з функціональними обмеженнями.

Таким чином, своє наукове становлення та розвиток в незалежній Україні арт-терапія, як процес спонтанної художньо-творчої діяльності, бере із дисертаційних досліджень І. Дмитрієвої, У. Дутчак, І. Кузави, Л. Куненко, З. Ленів, І. Лисенкової, О. Наконечної, О. Філь, І. Чернухи, та інших. Так, О. Філь, у своїй роботі розглядає питання використання арт-терапії та її окремих елементів, як таких, що можуть допомогти соціально-педагогічному вирішенню кола проблем. Зокрема, таких як: духовна деградація, несприятливий соціальний досвід, втрата ціннісних орієнтацій, деформація відносин у суспільстві та родині тощо [3, с. 3].

Окрім того, на думку Л. Куненко, художньо-творча діяльність дозволяє максимально поєднати мистецтво із процесом виховання та «формування загальнолюдських і духовних цінностей творчої особистості» [1, с. 4]. Так, у своїх науково-дослідницьких пошуках науковці розглядають питання психокорекційного та терапевтичного потенціалу використання мистецтва та художньо-творчої діяльності дитини з метою максимального поєднання мистецтва із процесом виховання та формування загальнолюдських і духовних цінностей творчої особистості. І вже на основі розкритих особливостей використання та ведення художньо-творчої та мистецької діяльності, як частини арт-терапевтичного процесу, ними було створено низку програм, комплексів та методик для роботи з дітьми з функціональними обмеженнями.

Так, наприклад: І.Дмитрієвою було розроблено комплексну методику корекції сприймання художнього образу живописних творів; І. Кузавою впроваджено використання комплексної методики формування художньо-естетичних інтересів у дітей із затримкою психічного розвитку; Л. Куненко запропоновано систему компенсаторно-реабілітаційних комплексів музично-естетичних видів діяльності для сліпих молодших школярів; З. Ленів розроблено методику дослідження та корекції усного мовлення дітей старшого дошкільного віку із заїканням засобами арт-терапії; І.Лисенковою розроблено навчальний курс «Арт-терапія», метою якого є «забезпечення цілісного підходу до формування особистості; підвищення рівня надання соціально-педагогічної підтримки засобами арт-терапії; залучення до сприймання і творення естетичної культури суспільства; формування психологічних механізмів творчої діяльності молодших школярів із затримкою психічного розвитку» [2, с. 15] тощо.

Проте, на нашу думку, запропоновані методики не є універсальними і потребують адаптації для інших категорій дітей з вадами розвитку, особливо в умовах реалізації інклюзивної та корекційно-розвивальної освіти, процесів реабілітації. Також варто зазначити, що у всіх вище описаних наукових дослідженнях, не зважаючи на актуальність, оригінальність та ефективність запропонованих методик, досить вузько або зовсім не розкрито питання застосування арт-терапії як духовної складової розвитку дітей з функціональними обмеженнями, що є не менш важливим для соціалізації та інтеграції їх у суспільство. Адже у соціально-педагогічній роботі фахівців арт-терапія може стати тим ресурсом, який забезпечить найкращі умови для формування ціннісного ставлення до власного життя у дітей з функціональними обмеженнями через використання світоглядно-ціннісного потенціалу творів мистецтва.

Саме тому необхідно продовжувати та розширено вивчати можливості подальшого використання теоретичних та методичних аспектів арт-терапевтичних технологій у роботі з дітьми з функціональними обмеженнями. Та, на основі отриманих даних, продовжити роботу щодо формування адаптованих методичних рекомендацій арт-терапевтичного характеру, що будуть враховувати потреби та індивідуальні особливості особистості та вимоги «соціальних кіл» до інтеграції, адаптації та інклюзії дітей з функціональними обмеженнями.

Список використаних джерел:

1. Куненко Л.О. Корекційна спрямованість музично-естетичної діяльності сліпих молодших школярів у позаурочний час: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук, 13.00.03 – корекційна педагогіка / Київ – 1999. – 21 с.
2. Лисенкова І.П. Арт-терапія як засіб соціально-педагогічної підтримки молодших школярів із затримкою психічного розвитку [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.03 / І.П. Лисенкова. – Чорноморський державний університет ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2012. – 21 с.
3. Філь О.В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до використання казкотерапії у професійній діяльності [Текст]: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / О.В. Філь. – Запорізький національний університет. – Запоріжжя, 2010. – 24 с.

Чабан Н.А.

*Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології
імені М.Т. Рильського НАН України*

РОДИЛЬНА ОБРЯДОВІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ОДЕСИ НА МЕЖІ ХХ-ХХІ СТОЛІТЬ

У народній обрядовості відобразилися певні людські уявлення про життя та оточуючий світ, світоглядні засади народу, його культурні надбання. Дане дослідження має на меті з'ясувати, яка обрядовість сьогодні побутує в життєвому циклі Одеси, обґрунтовувати причини виникнення змін в традиційному устрої життя, простежити результат нашарування різних культур. Малодослідженість побутового життя, як елементу цілісності та самоідентичності нації визначає актуальність теми та спонукає до спроби описати і відстежити зміни в житті містян, що відбулись в кінці ХХ – поч. ХХІ ст.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ століття постала нагальна потреба у науковому обґрунтуванні побуту жителів міст, їх психоетнічних проявів, типологізації етнокультурних явищ. У площині етнології побут українського міста на сьогоднішній день є малодослідженим, тому звернення до даної теми має суттєве наукове значення. Вагомий внесок у вивчення побутової сфери життя народу, зробили ряд фахових українських науковців, таких як: В. Балужок, О. Гаврилук, А. Поріцький, В. Зінич, В. Горленко, А. Забловський, Ю. Гошко, О. Кравець, В. Борисенко, А. Курочкін, І. Крип'якевич, Г. Науменко, В. Зінич, Л. Артюх, А. Пономарьов, О. Поріцька, М. Борисенко, І. Щербак, О. Боряк, М. Маєрчик, Н. Жмуд, О. Баран, В. Вовк, В. Ткачова, Л. Усанова.